

Onderwijsvisie basisvorming KMS (Okt 2019)

1. Inleiding

De opleiding aan de Koninklijke Militaire School (KMS) wordt gekenmerkt door een in België unieke vormingsaanpak met als doel de persoonlijke, intellectuele, professionele en maatschappelijke ontplooiing van de jonge kaders voor de Belgische defensie. De opleiding is gebaseerd op een integratie van academische, militaire, karakteriële en sportieve vormingsactiviteiten. Dit document beschrijft enkel de visie die gehanteerd wordt voor de academische onderwijsactiviteiten.

Het academisch onderwijs in de KMS wordt georganiseerd in twee faculteiten: de Faculteit Polytechniek (POL) en de Faculteit Sociale en Militaire wetenschappen (SSMW). De universitaire vorming POL omvat een totale studiebelasting van 300 ECTS, gespreid over drie bachelorjaren en twee masterjaren. De universitaire vorming SSMW omvat een totale studiebelasting van 240 ECTS, gespreid over drie bachelorjaren en een masterjaar. Beide geaccrediteerde vormingen hebben tot doel om aan toekomstige officieren een academische bagage mee te geven die nodig is voor de uitoefening van de eerste functies in hun loopbaan alsook de nodige competenties om binnen Defensie te kunnen doorgroeien naar de hogere functies. Defensie heeft nood aan kaders die een polyvalente basisvorming genoten hebben, waarin niet enkel aandacht is voor militair-technische aspecten van het beroep van officier, maar ook voor de menselijke dimensie. Dit vertaalt zich, per faculteit, in een brede gemeenschappelijke bachelorvorming, met een zekere graad van specialisatie in de master in functie van de gemaakte beroepskeuze.

Het spreekt uiteraard voor zich dat de basisvorming, vooral dan met het oog op het uitoefenen van latere functies, dient aangevuld te worden met bijkomende, tussentijdse vormingen. Om de kans op slagen voor de basisvorming te optimaliseren, wordt de toegang tot de vorming aan de KMS beperkt tot die kandidaten die zich batig gerangschikt hebben voor een toelatingswedstrijd bestaande uit medische, psychotechnische, sportieve en schoolse proeven (wiskunde, eerste en tweede taal). Bij deze laatste proeven wordt uitgegaan van de eindtermen van het secundaire onderwijs.

De onderwijsprogramma's worden opgesteld binnen de schoot van de KMS (door de Faculteitsraden en de Academieraad) op basis van de opdrachtverklaring van de School. Vervolgens worden de programma's goedgekeurd door de Vervolmakings- en opleidingsraad (VOR), waarin de verschillende componenten van Defensie vertegenwoordigd zijn.

De doelstelling van deze onderwijsvisie is dubbel. Vooreerst wordt, conform het beleid competentieontwikkeling bij Defensie (DGHR-SPS-FMNPOL-003), kort weergegeven welke de generieke competenties zijn die de studenten zich dienen eigen te maken tijdens hun verblijf aan de KMS. Ten tweede, is het de bedoeling een beeld te schetsen van de leeromgeving binnen de KMS die er moet voor zorgen dat de leerprocessen optimaal kunnen verlopen. De onderwijsvisie moet begrepen worden binnen de ruimere context van de Algemene beleids- en strategische oriëntatienota KMS, en ligt tevens aan de basis van de verdere uitwerking van de specifieke curricula POL en SSMW.

2. Generieke competenties Officieren KMS

Zowel de studenten POL als SSMW moeten na hun academische vorming KMS over de volgende competenties beschikken:

- a. Een *efficiënte talenkennis*: hierbij gaat het in de eerste plaats om een correct en nauwkeurig gebruik van de eerste taal. In een steeds compacter wordende Defensie is ook een voldoende kennis van de tweede landstaal van belang. Een doorgedreven kennis van het Engels is dan weer onontbeerlijk om naar behoren te kunnen functioneren in de context van internationale operaties. Tot slot wordt ook de mogelijkheid geboden om zich te bekwamen in de derde nationale taal (Duits).
- b. *Kritisch en wetenschappelijk verantwoord denken en handelen*: het nemen van beslissingen en het verdedigen van standpunten dient steeds te gebeuren op basis van een kritische en wetenschappelijk verantwoorde argumentatie;
- c. *Schriftelijke en mondelinge communicatievaardigheden* met een sterke zin voor analyse en synthese;
- d. Een duidelijke *kijk op en begrip van de actuele internationale veiligheidsomgeving* met een bijzondere aandacht voor spanningen en conflicten van etnische, ideologische en religieuze aard;
- e. Kunnen *werken met mensen* als individu of in groepsverband; een inzicht in en een aanvoelen van individueel menselijk gedrag en groepsdynamieken met daaraan gekoppeld de noodzakelijke vaardigheden op het vlak van leiderschap;
- f. Inzicht hebben in en kunnen toepassen van de *basisprincipes van management*;
- g. Beschikken over de nodige *basiskennis op technologisch vlak* om de wapensystemen op een zo efficiënt mogelijke wijze te kunnen inzetten bij het uitvoeren van de toegewezen opdracht;
- h. *Zelfsturend handelen*: in functie van de bekomen resultaten het eigen leerproces kunnen vormgeven en bijsturen; in een snel veranderende wereld dreigt de kennis van vandaag al snel achterhaald te zijn. Vandaar ook dat het behalen van het diploma KMS geen eindpunt, maar veeleer het beginpunt is van een levenslang leerproces;
- i. *Multidisciplinair samenwerken*: de capaciteit om over de grenzen van specifieke disciplines heen te kunnen samenwerken om een gemeenschappelijk doel te bereiken;
- j. *Ethisch denken en handelen*: gevoelig zijn voor en in het eigen denken en handelen rekening houden met geldende waarden en normen.
- k. Beschikken over de nodige *juridische basiskennis* om te handelen in overeenstemming met het recht dat van toepassing is in de militaire omgeving.

3. Algemene visie op leren

Om ervoor te zorgen dat het vormingsproces zo nauw mogelijk aansluit bij de vooropgestelde doelstelling (= het vormen van jonge kaders voor Defensie), kiest de KMS voor een benadering van leren op basis van ervaring. Ervaring moet hier begrepen worden als een interactie tussen de student en de leeromgeving die resulteert in het ontwikkelen van competenties. Die competenties situeren zich in het domein van kennis (kennen) alsook in de het domein van vaardigheden (kunnen) en die van waarden en normen (zijn).

In de algemene visie van de KMS over leren staan de volgende krachtlijnen centraal:

- a. *Leren is een bewuste activiteit.* De intentie om te leren is dus fundamenteel om het leerproces uit te lokken. De rol van de lesgever bestaat erin interesse op te wekken bij de student zodat die zich bewust in het leerproces engageert;
- b. *Leren is opnieuw leren.* De student komt terecht in een leeromgeving met zijn/haar eigen kennis over de wereld in het algemeen of over een specifiek onderwerp in het bijzonder. Om het leerproces uit te lokken, moet de lesgever die voorkennis expliciteren en ze confronteren met nieuwe leerinhouden. Hierdoor assimileert de student de nieuwe leerinhouden zodat ze een onderdeel worden van zijn/haar voorkennis of past de student zijn/haar kennis aan aan de nieuwe leerinhouden;
- c. *Leren is een interactie van de student met de leeromgeving.* Door leersituaties voor te stellen, stuurt de lesgever de observatie en de reflectie, de abstractie en het actief experimenteren met de nieuwe kennis.
- d. *Leren is een proces, geen resultaat.* Om dit proces te optimaliseren moet de lesgever het verloop ervan regelmatig evalueren en feedback geven aan de student over zijn/haar leerinspanningen.

Deze krachtlijnen stellen de student centraal in het leerproces. Deze visie op leren staat haaks op de traditionele visie waarbij de lesgever *enkel* gezien wordt als een deskundige in zijn/haar vakdomein die kennis moet overbrengen aan een onwetende student. De rol van de lesgever in het leerproces moet er tevens in bestaan om het leerproces te begeleiden en te vergemakkelijken.

4. Leeromgeving

Het in praktijk brengen van de algemene leervisie noodzaakt de aanwezigheid van een voor de KMS specifieke leeromgeving:

- a. *Interactie onderwijzend personeel - studenten:* de kleinschaligheid van de KMS biedt als voordeel dat de afstand tussen de student en het onderwijzend personeel klein is. Geen overvolle aula's, maar kleinere leslokalen met een beperkte groep studenten. De kleinschaligheid bevordert bovendien de interactie tussen theorie en praktijk: oefeningen en praktische werken gebeuren niet in een anonieme groep, maar kunnen onder begeleiding van het assiterend onderwijzend personeel afgestemd worden op de specifieke noden van de individuele studenten;
- b. *Transparantie:* van bij het begin van elk academiejaar, worden er voor elk vak duidelijke afspraken gemaakt tussen de student en de lesgever die van toepassing zijn gedurende gans het academiejaar en dit in het bijzonder voor wat het evaluatieproces betreft;
- c. *Coherentie:* de leerdoelen van elke vak moeten afgestemd zijn op de ontwikkeling van de generieke competenties zoals beschreven in dit document;
- d. *Nabije opvolging:* naast de semesterexamens worden de leerlingen ook opgevolgd aan de hand van evaluaties tijdens het semester. Studenten kunnen voor bijkomende uitleg steeds terecht bij leden van het onderwijzend kader (professoren, docenten en repetitoren). Het promotiekader en de cel studiebegeleiding zorgen voor een geïndividualiseerde opvolging en ondersteuning;
- e. *Persoonsvorming:* zoals de opdrachtverklaring KMS aanhaalt, is het niet enkel de bedoeling om de studenten een gedegen academische vorming te geven. De bijzondere omgeving laat hen toe om zich als persoon te ontplooien. Hierbij staan de volgende waarden centraal: eergevoel, zelfdiscipline, inzet, moed en respect. Vanuit academisch oogpunt verdient zelfdiscipline bijzondere aandacht: het vermogen om kritisch en op een wetenschappelijk

verantwoorde manier te denken is een onontbeerlijk onderdeel in het vormingsproces van jonge kaders voor Defensie. Het leven in internaat laat bovendien toe om een hechte band te smeden met collega-studenten. Al snel volgt het besef dat slagen maar mogelijk is als groep en niet als “afzonderlijk” individu. Andere initiatieven die bijdragen tot de persoonlijkheidsvorming zijn het organiseren van allerhande sociale projecten, de mogelijkheid om deel te nemen aan een Erasmusuitwisseling, enz.;

- f. *Diversiteit*: de KMS is in België een unieke universitaire instelling doordat er studenten uit de drie taalgemeenschappen les volgen. De aanwezigheid van heel wat internationale studenten draagt verder bij tot de diversiteit; tot slot is er binnen de KMS ook de nodige aandacht voor genderdiversiteit;
- g. *Verantwoordelijkheid*: iedere student draagt de eindverantwoordelijkheid voor het welslagen van zijn of haar vorming. In tegenstelling tot andere universitaire instellingen is aan de KMS een studieduurverlenging slechts in beperkte mate mogelijk. Zo kunnen studenten tijdens hun verblijf aan de KMS slechts een keer een jaar overdoen. Het is tevens niet mogelijk om vakken waarvoor men niet geslaagd is, mee te nemen naar een volgend academiejaar;
- h. *ICT*: het onderwijs wordt ondersteund met een digitaal onderwijsplatform dat toegankelijk is op heel de campus.

5. Didactiek

Vanuit didactisch perspectief staan de volgende principes centraal:

- a. *Begeleiden naar een toenemende autonomie in het leerproces*: studenten worden doorheen hun studiecarière gestimuleerd om hun leerproces in eigen handen te nemen. Dit dient te gebeuren op een graduele manier. Dit zal onder meer tot uiting komen in het feit dat tijdens de bachelorjaren vooral de nadruk gelegd wordt op *ex cathedra* onderwijs, terwijl in de masterjaren de student gestimuleerd wordt om een steeds actievere rol op te nemen in het eigen leerproces;
- b. *Wetenschappelijk onderbouwd onderwijs*: zoals aan elke universitaire instelling, wordt ook aan de KMS de onderwezen materie onderbouwd vanuit wetenschappelijk onderzoek; de nauwe interactie tussen onderwijs en onderzoek stimuleert bovendien de studenten om, onder meer aan de hand van de bachelor- en/of de masterproef, zelf de nodige vaardigheden te ontwikkelen om op een autonome manier aan wetenschappelijk onderzoek te doen;
- c. *Link met de toekomstige professionele carrière*: omdat de opdracht van de KMS erin bestaat om kaders te vormen voor Defensie, spreekt het voor zich dat bij het doceren van de leerstof voorbeelden en toepassingen gegeven worden die uit de beroepspraktijk komen;
- d. *Didactisch materiaal*: voor elk van de onderwezen vakken wordt kwalitatief didactisch materiaal ter beschikking gesteld. In de bachelorjaren wordt er bij voorkeur naar gestreefd syllabi in de eigen taal ter beschikking te stellen van de studenten; het gebruik van Engelstalige handboeken moet ook in de bachelorjaren echter een optie blijven. Dit laat de studenten toe om al van bij het begin van hun vorming kennis te maken met Engelstalige wetenschappelijke literatuur;
- e. *Onderwijstaal en taalonderwijs*: tijdens de bachelorjaren wordt onderwezen in de eigen taal, in de master in het Engels. Bovendien moet een praktisch gericht taalonderwijs ervoor zorgen dat iedere student op het einde van zijn of haar vorming beschikt over een gedegen talenkennis in het Nederlands, Frans en Engels;
- f. *Onderwijsondersteuning*: er is permanente aandacht voor moderne onderwijsvormen en ICT-technieken en waar deze relevant zijn, worden ze ingevoerd en zo nodig bijgestuurd;

- g. *Pedagogische bijsturing*: na elk semester wordt de studenten gevraagd om de gevolgde cursussen te evalueren (professoren, docenten, repetitoren, cursusmateriaal, enz.). Dit biedt het onderwijzend kader de mogelijkheid om daar waar nodig de cursussen inhoudelijk en vormelijk bij te sturen. Bijkomend is er een interne Commissie Onderwijs en Pedagogie, die het onderwijzend personeel bijstaat in het bewaken van de kwaliteit van de onderwezen vakken.